

Sorgarleikur

»Eingin veit frá einum at siga«, sigur gamalt orðatak, og lagt verður átrátt: »Eingin veit frá fleiri at siga, tá ið eingin av teim ber boðini heim«.

Soleiðis hevur ofta hent í Porkeri. Tey elstu fólkinu her minnast um seksti menn, ið druknaðir eru higani úr bygdini.

Náttina millum 22. og 23. juli fórust fyrr menn á besta aldri.

Veðrið var av tí allarbesta, so eingin vardi um nakran vanda, men »eingin veit á morgni at siga, hvar hann á kvöldi gistir«.

Napoleon Poulsen, 39 ár nú, hann doyði, var tann fyrsti ið fór sum skipari frá Föroyum til Bretlands við feskum fiski undir krignum. Hann var tá ógiftur. Ein systur hansara segði tá við hann: »Tú Poli, tú mást ikki fara, tí ikki kemur tú livandi aftur«. Men Poli læði blidliga sum vanligt og segði: »Trýrt tú, at eg doyggj, fyrr enn tá min er komin? Hevur Harrin ætlað mær at doyggja, so doyggj eg, um tað so er í tüninum her«. Við góðum treysti fór hann av stað og sigldi millum minur, kavbátar og annað t. d. flugvarar, ið skutu eftir honum, soleiðis at kúlurnar, komu gjøgnum stýrihúsið, har hann stóð og stýrdi, men líka djárvur fór hann næstu ferð av stað aftur, og líka so djárvur hevur hann bæði fyrr og aftaná bardagan siglt í ódnarveðri eysturi við Rusland og vesturi við Grönland eins og sumri.

Fyri 10 dögum áðrenn hann doyði kom hann eystanefstir við nærum fullum trolara, »Höddaberge«, sum hann var ein av oddamonnunum fyri at keypa, og sum hann fórði inn til havið tók hann — ikki í Hvítahavinum ella við Grönland, hagar hann nú ætlaði sær; men tætt við heimbygd sína í slíkum dýrdarveðri, sum sjáldan áður hevur verið.

Saman við honum fóru trýggir aðrir, sum eg eisini skal nevna. Napoleon var elstur av teim — hevði fylt 40 ár nú um nakrar dagar.

Eftir situr einkja við 4 börnum. Tað elsta 10 ár.

Hin næstelsti var Jens Leo — 30 ár — sum eisini var av raskastu sjómonnum, men vegna tess, at hann er Fámjuningur, veit eg minni um hann. Fyri 6 árum síðan giftist hann higari til Porkeris. Eftir hann situr einkja við trimum smáum börnum. Tað elsta er 5 ár.

Í tí heimi, sum Jens Leo var ingiftur í, hevur sorgin mangan áður verið. Eg kann soleiðis minna á tann sorgarleikin fyri 8 árum síðan tá ið motorbáturin »Louisa« gekk burtur við fyra monnum. Tveir av teimum vóru brøðir til hennara, ið nú misti mann sín.

John Poulsen — 17 ár — var einasta barn. Pápi hansara, bróður til Napoleon Poulsen, er motorpassari við »Maritanu«. Hann fær nú tey tungu

boð at hansara einasta barn — ein evnagóður unglingi — og bróðurin, ið búði undir liðini á honum, eru báðir druknaðir. Har verður tómligt at koma heim aftur.

Herman Eli Dam — 15 ár — var sonur eina einkju. So har fellur sorgin eisini tung yvir tapið av einum evnagóðum unglingi.

Beint nú fekk undirritaði bræv frá harra fólkatingsmanni P. M. Dam. Brævið byrjar soleiðis: »Tökk fyrri titt seinasta bræv. Men áðrenn eg komi til tað, má eg bera fram mína samkenslu við øllum teimum, ið vara av teimum, ið so syrgiliga fórust á sjónum nú ein dagin.

Undarliga, at tað skal kunna bera so at, at menn, ið koma heima frá tí víða stóra havinum, har ið lívið altið er í vanda, skulu koma heim at leggja beinini við okkara strendur í dýrdarveðri. Ófatiligt.

Skiparin á »Höddaberge« var vorðin mín persónligi vinur. Vit vóru komnir so nógv saman í trupulleikum við »Höddaberge«. Mær dámdi hann betri og betri jú nærri eg lærði hann at kenna. Ein stáðs maður og rættur maður í orðsins besta týðningi. Tað er landaskaði tá slíkir menn doyggja

á besta aldri frá starvi sínum og bygð tykkara hevur mist nógv. Hinar mennar kendi eg ikki. Merkiligt sum Porkeri er rakt av óhappum á sjónum. Havið hevur verið tykkum ein dýrur bróður.

Váttað næstingunum mínar samkenslur og heilsað teimum frá mær. Ja, soleiðis skrivir P. M. Dam privat til mín; men eg lati hesi orð fara fram fyrri lesararnar; tí tað sama siga øll tey, sum eg havi hitt í hesum tungu dögum.

Hvussu vanlukkan hendi, veit eingin; men tað mest trúliga er tað at báturin er komin fyrri aldurnar frá einum tankskipi, sum kom somu leið um somu tíð. Báturin var so søkklaðin, at hann toldi ongar aldur. Dýrdarveður var, og menninir hövdu ikki roknað við nökrum aldum, tá ið so aldur komu. Mátti ólukkan henda.

Kavari hevur verið niðri, og trúliga hava allir menn leitað, men einki sást til bátin, og eingi lík eru funnin. Um 11 tíðina týskvöldið fóru teir frá landi og tveir tímar seinri komu sorgarboðini til bygdina her. Ein bátur hevði tá longu verið og sóknast eftir teim og hevði sæð árar, torvposar og eina hógvu flóta á sjónum.

Stórt er tapið og saknið.

Vit lýsa frið og signing yvir minni teirra.

J. H. Danbjörg.

BÍBLIUMMÆLIÐ

IV: Hitt föroyska málið.

Victor Danielsen hevur hildið, at hann noyddist at umskriva hitt Nýggja testamenti, av tí at málið eigir at vera hitt dagliga málið og ikki nakað fornt tungt ella hátíðarmikið.

Í hesum hevur hann ikki litið rætt. Tað er umráðandi, at hin álærdi maðurin skilur málið (um hann so fatar tankarnar er annað). Umsetarin má tí leggja sær nær, at málið er algongtí má, at tað er beint (her beint og ólastandi föroyskt), og at har er sagt beint hitt sama sum í Nýggja testamenti. Men eingin kann gera alt hetta ísenn — ikki verður blást við mjóli í munni. Tað er jú so, at teir tankar, sum tú finnur hjá t. d. Paulus, eru langt burtur frá øllum, sum víðvikir hinum dagliga, algongda lívi, og tí kann ikki alt klæðast í algongdan málbúna uttan at verða bronglað. Best ber til, um so er, at tú brúkar eitt mál, sum hevur verið mentunarmál í nógv ár öldir og tí er vorðið væl nýanserað og so tilbúgið, at tað kann siga alt. Er málið föroyskt, mega vit vera glað, tá ið vit yvirhövur kunna finna brúkanði orð, verða tey so eisini nakað tung og forn viðhvørt.

Men V. D. vil royna meira. Hann vil hava dagligt mál, ja ofta dagligt tos. Hetta er ein móti nú á dögum. Fleiri av hinum lærdu gera nú eisini nóg mikið burtur úr, at málið í hinum nýggja Testamenti er ikki hitt vakra grikkiska málið, sum skald og vísinda-

menn nýttu, men eitt bronglað hvønn dagsmál, sum varð tosað í handelsbygdunum í øllum miðalhavslondunum og mest var tosað av handelsmonnum, sjómonnum og handaverkarum og øðrum, sum ikki hövdu skúlalærdóm. Tað var ikki móðurmál teirra. Har var hundræðals av málum og dialektum. Men hetta bronglaða grikkiska var eitt mál, sum øll skiltu eitt sindur — eins og eingilskt nú á dögum. Og so halda teir, at vit skulu geva hesum skriftunum ein nakað líknandi málbúna. Í Onglandi hava teir fleiri ferðir roynt hetta. Hitt besta uppskotið av hesum slagi kom fyrri einum fyra—fimm árum síðani, tá ið J. B. Phillips professari umsetti Paulus til dagligt mál.

Hetta verkið, sum eg um eina løtu skal lýsa eitt sindur meira, er frálíkt í sínum slagi, men hevur ikki alla staðni fingið góða mótitøku, minni enn so, og tað er ógvuliga ymiskt, um vit hava rætt til at eftirlíkna hasum koinegrikkiska máli. Hövdu teir, sum skrivaðu, dugað at skriva vakurt mál, men kortini viljað brúkt hitt bronglaða sjómannamálið, so er ikki at ivast í, at vit áttu at gjørt hitt sama. Men bara Lukas dugdi tað, hinir ikki, og teir royndu at skriva hitt vakrasta málið, sum teir dugdu. So eiga vit ikki at brongla. Annað er at tað hevur verið ófóra virðismikið, at vit í seinastu öld hava lært hetta sjáldsama vinnulivamál at kenna. Tað hevur hópin av orðum, sum ikki hava verið brúkt í bóka-

málinum, og sum vit fyrr á dögum ikki reiðuliga skiltu. Nú er seinri komin upp í ljósmála hópurin av papyruspettum við rokningum, handilsbrøvum, sáttmálabrøvum og slíkum, har vit finna hesi orð og fáa at vita greiniliga, hvat ið tey merkja. Hetta hjálpir okkum betur at fata, hvussu meint er í Nýggja Testamenti. Men vit fara yvir mark, royna vit at konstruera eitt koine-ingilskt ella koine-föroyskt. Tað vildi eisini verið skeiðt av øðrum grundum. Nú eru teir so glaðir uppi yvir at hava borið eygu við hetta vinnulivsgrikkiska málið, at teir gloyma, at N. T. er eyðkent eisini av øðrum: av synagogumálinum og hinum rabbiniska skúlamálinum og hini grikkiska týðing av Gamla Testamenti, sum menn rópa Septuaginta. Hetta minnir okkum á ta tíðina, tá ið summir hildu seg at hava funnið, at kristir tankar um Jesus Harran og Mariu Moy og Andan Heilaga og mangt annað hövdu sín uppruna í heidnum hugsanum, at teir med alla gloymdu, at kanska okkurt kundi hava samband við Hitt Gamla Testamenti!

Men latið so vera, at V. D. vil fylgja hesum nýggja móta, ið eins og grasið stendur í dag og í morgin verður kastað í ovnin. Vil hann gera tað, má hann gera tað beint, og tað er torført og ikki dilettantverk. Hin nevndi Phillips roynir alla staðir, har orðini ella málberslan eru koine-grikkisk, at brúka nakað samsvarandi á eingilskum máli, og tað kann jú hava sín týðning. Men V. D. brúkar dagligt tos, har sum hann hevur hug, eisini tá ið hini grikkisku orðini eru vøkur og hátíðarmikil, og á tann hátt kann hann viðhvørt geva øllum ein annan dám, enn tað skal hava. Eitt dømi: V. D. letur altið Jesus *tosa*, ikki tala. Tað skal vera meira brøðurligt, meira hugnaligt. Men hitt grikkiska »legein« kann til »Lalein«). Bara eitt soverðið orð ikki týðast á tann hátt (tað vildi svara broyttir ofta dámin — ansið eftir, at lærusveinarnir nevndu Jesus harra ella meistara og hildu honum í miklum meiti. Men eitt stað hevur orðið »tosa« út av lagi broytt bilætið av, sum hendi. Í Jóhs. 19, 10 letur V. D. Pilatus siga við Jesus: »Tosar tú ikki við meg.« Nei, sjálvandi tosar Jesus ikki við Pilatus, sum hövdu teir sitið og fingið sær ein heitan munn, og verður V. D. stendur fyrri rættin í Havn og fer at »tosa« við sorinskrivarin, fær hann alt fyrri eitt at vita, at hann skal hava virðing fyrri rættin. Og landshövding rómarafólksins noyddist ein deyðadömdur at hava enn meira virðing fyrri. Hann tosaði hann ikki við, men talaði, tá ið hann var spurður. V. D. fær yvirhövur ikki tað fram, at frelsarin, konganna kongur, má standa *eyðmjúktur* fyrri heimsins dómarasæti, soleiðis sum tánn Kristus, ið livir í kirkju síni, má gera enn í dag.

Men nú er tað ein, sum hevur sagt: har er ikki talan um, at V. D. hevur viljað givið eina dilettantiska eftirlíking eftir koine-mál. Hann hevur gjørt eins og Luther, sum fór út at hoyra, hvussu mamman tosaði við børn síni.